

MARZENA TATARSKA

METODY WYCENY WSPÓLKONTROLOWANYCH PODMIOTÓW

Wprowadzenie

Jak pokazuje praktyka gospodarcza często wykorzystywanym przez przedsiębiorstwa sposobem kumulacji kapitału i aktywów jest zakładanie współkontrolowanych podmiotów, których celem jest realizacja wspólnych przedsięwzięć. Partnerzy wnoszą środki pieniężne oraz inne zasoby majątkowe i ustanawiają współkontrolę nad jego działalnością. Współkontrolowany podmiot kontroluje aktywa wspólnego przedsięwzięcia, zaciąga zobowiązania, ponosi koszty i generuje przychody. Każdy ze współników ma prawo do udziału w wynikach działalności tego podmiotu¹. Formalnoprawnym wymogiem prowadzenia takiej działalności jest umowa wspólnego przedsięwzięcia oraz umowa założycielska nowego podmiotu gospodarczego, w zależności od jego formy prawnej, zgodna z *kodeksem cywilnym* lub *kodeksem spółek handlowych*.

Zakładanie przez partnerów nowej jednostki, zazwyczaj w formie spółki, która będzie realizować zadanie gospodarcze, określanej jako *joint venture* powszechnie występuje w Kanadzie i Stanach Zjednoczonych. Każdy z partnerów wnosi do wspólnego przedsięwzięcia wkłady rzeczowe, finansowe i niematerialne, w zamian za które obejmuje udziały lub akcje w nowo tworzonej jednostce.

Odmienne podejście do współkontrolowanego podmiotu pozwala na zdefiniowanie go jako długoterminowej inwestycji. Sytuacja taka ma miejsce, gdy co najmniej dwa podmioty gospodarcze nabywają akcje firmy x, ustanawiając nad nią współkontrolę, jednak nie realizując wraz z nią wspólnego celu gospodarczego, np. w postaci wspólnych kontraktów budowlanych.

Celem artykułu jest zaprezentowanie metod wyceny współkontrolowanych podmiotów w sprawozdaniu finansowym oraz pokazanie czy przesłanki powołania takiego podmiotu lub objęcia nad nim współkontroli mogą determinować sposób jego wyceny.

Definicja współkontrolowanego podmiotu

Wyjaśnienie terminu współkontrolowanych podmiotów znajduje się w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej (MSR 31). Definicja ta została porów-

¹ MSR 31, *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) 2007*. IASB, SKwP.

nana w tabeli 1 z definicją jednostki współzależnej, zawartą w ustawie o rachunkowości. Można powiedzieć, że pomimo innego nazewnictwa chodzi o ten sam rodzaj działalności.

Tabela 1

Definicja jednostki współzależnej i współkontrolowanego podmiotu

MSR 31	Ustawa o rachunkowości
Współkontrolowany podmiot to spółka lub inny podmiot, w którym każdy ze wspólników przedsięwzięcia posiada udział. Podmiot taki działa na takich samych zasadach, jak inne jednostki gospodarcze, z wyjątkiem tego, że ustalenia umowne pomiędzy wspólnikami przedsięwzięcia ustanawiają współkontrolę nad działalnością gospodarczą podmiotu	Jednostka współzależna jest to spółka handlowa lub inna jednostka, która jest współkontrolowana przez jednostkę dominującą lub znaczącego inwestora i innych udziałowców na podstawie statutu, umowy spółki lub umowy zawartej na okres dłuższy niż rok (art. 3 ust. 1, pkt 40)

Źródło: opracowano na podstawie *ustawy o rachunkowości i Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej*.

Jednostka współzależna interpretowana jest jako wspólne przedsięwzięcie w postaci osobnego podmiotu gospodarczego, które może być spółką kapitałową, osobową lub cywilną, podlegającą współkontrolacji, trwającej dłużej niż rok, szczegółowo opisanej w statucie lub umowie tej jednostki². Jednostka współzależna odpowiada pojęciu i definicji wspólnie kontrolowanych jednostek, które zostały zidentyfikowane w MSR 31³. Uważa się też, że jednostka współzależna jest pojęciem związanym z przygotowaniem sprawozdań finansowych dla grupy kapitałowej⁴. Najistotniejszą cechą odróżniającą podmiot współkontrolowany (jednostkę współzależną) od pozostałych jednostek podporządkowanych jest ustanowienie nad tą jednostką współkontrolacji. Warunek ten uznaje za konieczny zarówno Międzynarodowy Standard Rachunkowości 31 *Udziały we wspólnych przedsięwzięciach*, jak i *ustawa o rachunkowości*.

Rozpatrywanie podmiotu współkontrolowanego (jednostki współzależnej), jako jednostki podporządkowanej, obok jednostki zależnej i stowarzyszonej ukazuje go również w innym świetle, nie tyle jako wspólne przedsięwzięcie, ale jako inwestycję długoterminową. Według MSSF i *ustawy*, różnica pomiędzy podmiotem współkontrolowanym, a jednostką stowarzyszoną polega na tym, że w przypadku tego pierwszego oprócz posiadanych udziałów lub akcji, istnieją ustalenia umowne dotyczące współkontrolacji. Interpretując dalej, samo założenie przez dwie firmy trzeciej jednostki, pomimo posiadania w niej 50% udziałów

² *Ustawa o rachunkowości a Międzynarodowe Standardy Rachunkowości: analiza porównawcza*, red. J. Gierusz, ODDK, Gdańsk 2002, s. 355.

³ *Międzynarodowe Standardy Rachunkowości a ustawa o rachunkowości- podobieństwa i różnice*, red. A. Jaruga, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 2004.

⁴ *Encyklopedia rachunkowości*, red. M. Gmytrasiewicz, LexisNexis, Warszawa 2005, s. 326.

nie ustanawia podmiotu współkontrolowanego, ale jednostkę stowarzyszoną. Musi zostać zawarta umowa określająca podejmowanie jednomyślnych decyzji dotyczących ważnych kwestii, aby założoną firmę uznać za współkontrolowany podmiot lub jednostkę współzależną, chyba że wynika to automatycznie z regulacji prawnych na danym obszarze⁵.

W literaturze przedmiotu z zakresu zarządzania przedsiębiorstwem i zarządzania strategicznego, dotyczącej aliansów strategicznych, zasadniczą uwagę zwraca się na postanowienia umowne dotyczące realizacji wspólnego celu gospodarczego, wspólnych korzyści i wspólnego ryzyka prowadzonej działalności, uznając ten warunek za najistotniejszy przy identyfikacji wspólnych przedsięwzięć. Natomiast w świetle MSSF uwagę skupia się na istnieniu ustaleń umownych ustanawiających współkontrolę. Z drugiej strony w MSR 31 dla współkontrolowanych podmiotów przyjęto nazwę wspólne przedsięwzięcie, która to odzwierciedla wspólne interesy.

Ustalenia te mogą być udokumentowane na podstawie umowy lub protokołów z rozmów między wspólnikami. Mogą być częścią statutu lub regulaminu wspólnego przedsięwzięcia, realizowanego przez współkontrolowany podmiot. Mają one zwykle formę pisemną i obejmują zagadnienia wyszczególnione w MSR 31⁶:

- zakres działalności, okres trwania i wymogi sprawozdawcze wspólnego przedsięwzięcia,
- mianowanie zarządu lub innego równorzędnego organu zarządzającego wspólnym przedsięwzięciem oraz ustalenia prawa głosu wspólników przedsięwzięcia,
- wysokość wpłat na poczet kapitału wniesionych przez wspólników przedsięwzięcia oraz
- podział pomiędzy wspólników przedsięwzięcia wyników produkcji, przychodów, kosztów lub rezultatów działalności wspólnego przedsięwzięcia.

Wycena współkontrolowanego podmiotu

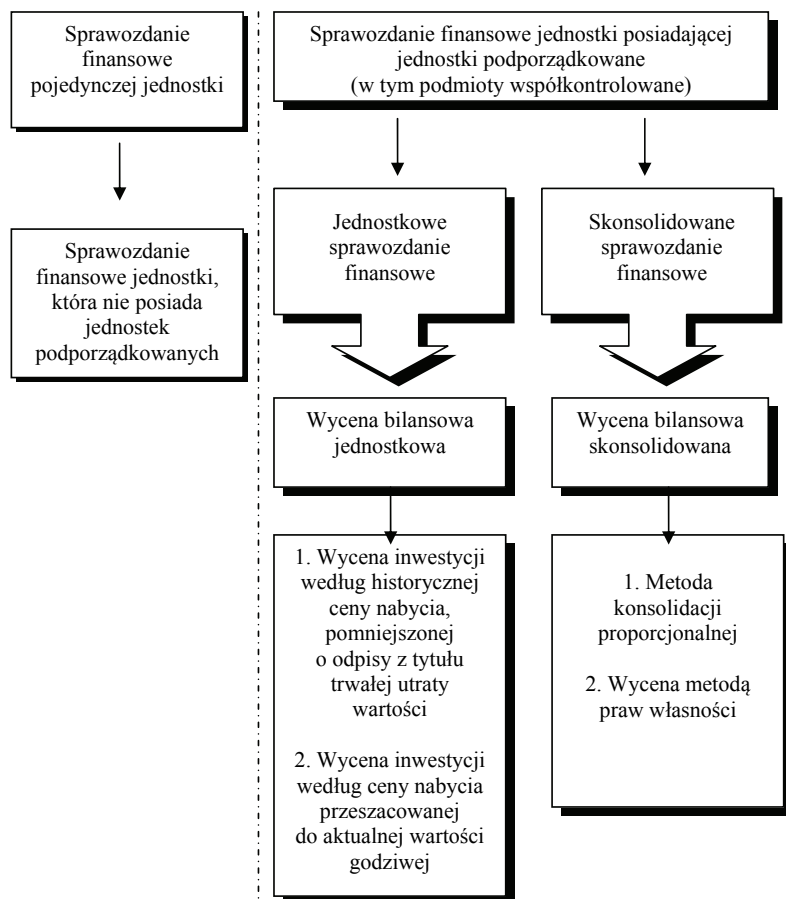
Metodologia wyceny współkontrolowanego podmiotu uzależniona jest od momentu, na który przeprowadzana jest wycena oraz od tego, jakie sprawozdanie finansowe sporządza jednostka posiadająca udziały w podmiocie współkontrolowanym. Wyróżnić należy trzy momenty wyceny współkontrolowanych podmiotów.

- Etap I – wycena w dniu nabycia według ceny nabycia,
- Etap II – wycena bilansowa jednostkowa,
- Etap III – wycena bilansowa skonsolidowana.

Istnieją trzy rodzaje sprawozdań finansowych, jednak tylko dwa z nich mają zastosowanie do wykazywania udziałów w podmiocie współkontrolowanym, co wyjaśniono za pomocą rysunku 1.

⁵ *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej w interpretacjach i przykładach. Tom 2. Sprawozdania skonsolidowane i jednostkowe. Połączenia.* LexisNexis, Ernst&Young 2006, 243.

⁶ § 10, MSR 31, *Międzynarodowe...*

Rysunek 1. Wycena współkontrolowanego podmiotu na poziomie jednostkowym i skonsolidowanym

Źródło: opracowanie własne na podstawie: M. Gmytrasiewicz, A. Karmańska: *Rachunkowość finansowa*. Difin, Warszawa 2006, s. 51–53, 793.

Podstawowa różnica pomiędzy jednostkowym a skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym polega na tym, że w jednostkowym sprawozdaniu finansowym sporządzonym przez jednostkę będącą udziałowcem we wspólnym przedsięwzięciu inwestycje – lokaty kapitałowe ujmowane są na podstawie bezpośredniego udziału w kapitale własnym, a nie na podstawie wykazanych wyników i aktywów netto jednostki współzależnej⁷.

Analizując poszczególne etapy wyceny lokat długoterminowych w odniesieniu do podmiotów współkontrolowanych (jednostek współzależnych), pierwszy etap to moment,

⁷ §4 MSR 27, *Międzynarodowe...*

w którym przedsiębiorstwo nabywa udziały w jednostce i staje się podmiotem współkontrolującym tę jednostkę, lub sytuacja, gdy na mocy ustaleń co najmniej dwa przedsiębiorstwa zakładają nowy podmiot gospodarczy nad którym ustanawiają współkontrolę. W pierwszym przypadku podmiot współkontrolujący wycenia w bilansie inwestycję według ceny nabycia. W drugim natomiast przedsiębiorstwa przekazują zasoby rzeczowe, finansowe i niematerialne do współkontrolowanego podmiotu, w zamian za które obejmują akcje lub udziały nowo utworzonej jednostki. Wartość lokaty odpowiada wartości wniesionego majątku. W jednostkach nie sporządzających skonsolidowanego sprawozdania finansowego etap II jest ostatnim etapem wyceny. Najwięcej kontrowersji budzi jednak skonsolidowana wycena bilansowa współkontrolowanych podmiotów (wspólnych przedsięwzięć).

Zgodnie z polskim prawem bilansowym istnieją dwa sposoby ustalania wielkości posiadanego udziału we wspólnym przedsięwzięciu w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym: metodą praw własności lub metodą konsolidacji proporcjonalnej. Metoda praw własności jest metodą prezentacji informacji w sprawozdaniu finansowym, powstała w wyniku niedoskonałości metody ceny nabycia, co wynika z następujących przesłanek: samo wykazywanie uzyskanych dywidend nie jest wystarczającą metodą pomiaru rezultatów działalności jednostki podporządkowanej, dodatkowo inwestor ma wpływ na politykę dywidend, a poza tym jednostka niekoniecznie wypłaca cały zysk w formie dywidendy⁸. Przy stosowaniu metody praw własności w aktywach trwałych skonsolidowanego bilansu wyodrębnia się pozycję „Udziały w jednostkach podporządkowanych wyceniane metodą praw własności”⁹. Wycena wspólnych przedsięwzięć jest tu zrównana metodycznie z wyceną inwestycji posiadanych w jednostkach podporządkowanych. Udział we współkontrolowanym podmiocie jest początkowo ujmowany w cenie nabycia i następnie korygowany odpowiednio o powstałe po jego nabyciu zmiany wartości przypadającego na danego wspólnika udziału w aktywach współkontrolowanego podmiotu. W rachunku zysków i strat odzwierciedla się udział wspólnika przedsięwzięcia w wynikach działalności współkontrolowanego podmiotu.

Natomiast konsolidacja proporcjonalna jest to metoda rachunkowości, zgodnie z którą wszystkie aktywa, zobowiązania, przychody i koszty współkontrolowanego podmiotu przypadające na wspólnika przedsięwzięcia są indywidualnie sumowane z podobnymi pozycjami w sprawozdaniach finansowych wspólnika przedsięwzięcia lub wykazywane jako oddzielne pozycje w sprawozdaniach finansowych wspólnika przedsięwzięcia¹⁰.

Rozwinięcia wymaga kwestia jak należy traktować metodę praw własności i metodę konsolidacji proporcjonalnej. Najczęściej spotykane podejście, podawane również przez A. Helina, polega na tym, że metoda praw własności traktowana jest jako jedna z metod wyceny udziałów w jednostkach podporządkowanych obok historycznej ceny nabycia, po-

⁸ *Międzynarodowe...*, s. 207.

⁹ Art. 62 ust. 1 pkt 1, Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, DzU nr 121, poz. 591, z późn. zm.

¹⁰ MSR 31, *Międzynarodowe...*

mniejszej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości i ceny nabycia przeszacowanej do aktualnej wartości godziwej. Konsolidacja proporcjonalna określana jest jako procedura konsolidacyjna¹¹. Wycena metodą praw własności nazywana jest „metodą konsolidacji liniowej” w odróżnieniu od konsolidacji pełnej¹². Podejście takie pokazuje, że wycena jest w tym wypadku rozumiana szeroko jako metoda poszukująca najlepszego rozwiązania do pokazania udziału we wspólnym przedsięwzięciu, a nie tylko procedura i sposób określenia ceny.

Rada MSSF nie zaleca stosowania metody praw własności, ponieważ konsolidacja proporcjonalna lepiej odzwierciedla treść i rzeczywistość gospodarczą udziału wspólnika przedsięwzięcia w podmiocie współkontrolowanym, czyli kontrolę nad udziałem wspólnika w przyszłych korzyściach ekonomicznych. Zezwala jednak na stosowanie metody praw własności jako metody alternatywnej¹³. Polska ustawa o rachunkowości uzależnia wybór metody od formy prawnej wspólnego przedsięwzięcia. W przypadku spółek handlowych wymaga zastosowania metody praw własności, natomiast dla jednostek nie będących spółkami handlowymi (np. spółka jawna, spółka cywilna) metody konsolidacji proporcjonalnej. W tabeli 2 pokazano zastosowanie metody praw własności i konsolidacji proporcjonalnej w wybranych krajach.

Tabela 2

Zastosowanie metody praw własności i metody konsolidacji proporcjonalnej do wykazywania udziałów we wspólnych przedsięwzięciach

Metoda praw własności	Metoda konsolidacji proporcjonalnej
Zalecana przez grupę G4 +1	Zalecana przez MSSF
Stosowana w Stanach Zjednoczonych*, Australii, Wielkiej Brytanii, Nowej Zelandii	Stosowana w Kanadzie i krajach Unii Europejskiej
Stosowana w Polsce w odniesieniu do jednostek współzależnych, które są spółkami handlowymi oraz jednostek współzależnych nie będących spółkami handlowymi, które prowadzą całkowicie odmienny rodzaj działalności niż jednostka dominująca; metoda będzie miała zastosowanie dla jednostek współzależnych, nad którymi sprawowanie współkontroli nie będzie dłuższe niż rok oraz gdy występują istotne ograniczenia w sprawowaniu współkontroli	Stosowana w Polsce w odniesieniu do jednostek współzależnych, które nie są spółkami handlowymi

* możliwe jest zastosowanie metody konsolidacji proporcjonalnej w specjalistycznych branżach takich jak budownictwo, przemysł wydobywczy

Źródło: opracowanie własne.

¹¹ A. Helin: *Ustawa o rachunkowości. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2005, s. 593.

¹² *Ibidem*, s. 617.

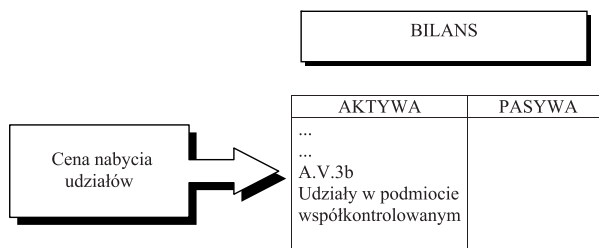
¹³ MSR 31, *Międzynarodowe...*

Przeanalizowanie standardów rachunkowości w wybranych krajach pozwala wyciągnąć wnioski, że szczególnym przedmiotem zainteresowania, co znajduje odzwierciedlenie w przepisach prawnych, jest wycena wspólnych przedsięwzięć określanych jako współkontrolowane podmioty lub jednostki współzależne. Wypracowane zostały metody wyceny tego typu działalności, pomimo że w dalszym ciągu nie ma jednoznacznego stanowiska w tej kwestii w standardach poszczególnych państw.

Ujawnianie informacji o współkontrolowanych podmiotach

Ujawnianie polega na prezentowaniu konkretnych informacji w bilansie, rachunku zysków i strat, zestawieniu zmian w kapitale własnym, rachunku przepływów pieniężnych oraz informacji dodatkowej. Ujawnianie wspólnych przedsięwzięć ma na celu jak najbardziej jasne i wiarygodne zaprezentowanie informacji na temat tej działalności w sprawozdaniu finansowym, tak aby informacje te były użyteczne dla odbiorców sprawozdania finansowego.

Wspólne przedsięwzięcia realizowane poprzez utworzenie współkontrolowanego podmiotu mogą być prezentowane według metody praw własności lub konsolidacji proporcjonalnej. Na rysunku 2 pokazano jakie informacje ujawniane są w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przy wykorzystaniu metody praw własności.

Rysunek 2. Ujawnianie wspólnych przedsięwzięć – metoda praw własności

Źródło: opracowanie własne na podstawie M. Remlein: *Skonsolidowane sprawozdania finansowe grup kapitałowych*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2004, s. 152.

Jeżeli wspólne przedsięwzięcie zostało utworzone jako nowa jednostka w pozycji Udziały w podmiocie współkontrolowanym (Udziały w jednostkach współzależnych) należy podać wartość udziałów objętych w zamian za wniesione do jednostki zasoby majątkowe. Jeżeli natomiast nabyto udziały w podmiocie współkontrolowanym/ jednostce współzależnej, należy ustalić czy cena nabycia udziałów jest wyższa (niższa) od wartości udziałów w kapitale własnym tej jednostki:

- gdy cena nabycia > wartość udziałów w kapitale własnym to różnicę należy wykazać w aktywach bilansu w pozycji A.II.2. Wartość firmy – podmiot współkontrolowany;
- gdy cena nabycia < wartość udziałów w kapitale własnym to różnicę należy wykazać w pasywach bilansu w pozycji B.IV.1. Ujemna wartość firmy – podmiot współkontrolowany.

Przy zastosowaniu metody praw własności pozycja *Udziały...* będzie zawierać część aktywów netto jednostki współzależnej, wycenionych w wartości godziwej. Od momentu nabycia udziałów wszystkie zwiększenia lub zmniejszenia kapitału własnego (aktywów netto), przypadające na właściciela tych udziałów, powinny powiększać lub pomniejszać wartość tych udziałów¹⁴.

Ujawnianie jednostek współzależnych przy użyciu metody konsolidacji proporcjonalnej pokazano na rysunku 3.

Metoda konsolidacji proporcjonalnej w pokazanym na rysunku formacie najlepiej będzie odzwierciedlać informacje o wspólnych przedsięwzięciach realizowanych przez przedsiębiorstwo. Oprócz danych znajdujących się w bilansie oraz rachunku zysków i strat MSR 31 wymaga ujawnienia w informacji dodatkowej następujących informacji na temat realizowanych wspólnych przedsięwzięć¹⁵:

- zestawienie i opis udziałów w znaczących wspólnych przedsięwzięciach,
- wielkości procentowe udziałów własnościowych posiadanych we wspólnych przedsięwzięciach,
- ujawnienie łącznych kwot wszystkich aktywów obrotowych, długoterminowych, zobowiązań krótkoterminowych i długoterminowych, przychodów i kosztów związanych z udziałami we wspólnym przedsięwzięciu,
- ujawnienie metody wykazywania udziałów we wspólnych przedsięwzięciach.

Wątpliwości budzi punkt pierwszy, ponieważ MSR nie określają co należy rozumieć pod pojęciem znaczących wspólnych przedsięwzięć. Pozostawia to alternatywę dla przedsiębiorstw, pozwalającą na nieujawnianie tego typu działalności. Jak zostało wykazane we wcześniejszych rozważaniach wspólne przedsięwzięcia realizują skomplikowane i wymagające znacznego zaangażowania finansowego inicjatywy gospodarcze, stąd też trudno interpretować je jako „nieznaczące”.

¹⁴ D. Zabawa: *Model wyceny kapitału własnego grupy personalnie powiązanych przedsiębiorstw*, praca doktorska, Wrocław 2006, s. 105.

¹⁵ § 56 MSR 31, *Międzynarodowe...*

I. Ujawnianie informacji w momencie rozpoczęcia spółkontroli

PRZYKŁADOWY FORMAT BILANSU*		PRZYKŁADOWY FORMAT RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	
AKTYWA	PASYWA	PRZYCHODY	KOSZTY
...	...	A.1. Przychody ze sprzedaży produktów	B.1. Koszt wytworzenia sprzedanych produktów
A.II.1.b Budynki i lokale	B.III.1.a Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	A.1. Udział w przychodach ze sprzedaży produktów	B.1. Udział w koszcie wytworzenia sprzedanych produktów
A.II.1 b. Budynki i lokale spółkontrolowane	B.III.1.a Udział w zobowiązaniach podmiotu współkontrolowanego	współkontrolowanego podmiotu	podmiotu współkontrolowanego

*Procedura postępowania jest bardzo zbliżona do metody konsolidacji pełnej:

1. Wycena aktywów i pasywów jednostki współzależnej według wartości godziwej.
2. Dla oddania specyfiki wspólnego przedsięwzięcia proponuje się osobne ujęcie każdej pozycji sprawozdania finansowego jednostki współzależnej w części proporcjonalnej do posiadanego udziału (zamiast sumowania z własnymi pozycjami).
3. Już na tym etapie dokonuje się korekt, ponieważ należy wyliczyć wartość nabycia udziałów w jednostce współzależnej i wartość aktywów netto jednostki współzależnej w części odpowiadającej posiadanemu udziałowi oraz ustalić wartość firmy lub ujemną wartość firmy.

II. Korekty dokonywane na koniec okresu sprawozdawczego

Należy dokonać następujących wyłączeń:
wzajemne należności i zobowiązania w pełnej kwocie,
przychody i koszty w pełnych kwotach,
zyski i straty proporcjonalnie do posiadanych udziałów,
dywidendy w pełnych kwotach,
odpis wartości firmy (ujemnej wartości firmy)

Rysunek 3. Ujawnianie współkontrolowanych podmiotów – metoda konsolidacji proporcjonalnej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie M. Remlein: *Skonsolidowane sprawozdania finansowe grup kapitałowych*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2004, s. 136.

Podsumowanie

Sposób ujawniania udziału we wspólnym przedsięwzięciu należy uzależnić od celu funkcjonowania jednostki współzależnej, a nie od jej formy prawnej¹⁶. Standardy rachunkowości poszczególnych krajów interpretują wspólne przedsięwzięcia w kontekście współpracy gospodarczej i aliansów strategicznych, a z drugiej strony wskazują aby stosować metodę praw własności (Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Polska – w odniesieniu do spółek handlowych). Przejrzystym sposobem odzwierciedlenia wspólnego przedsięwzięcia w sprawozdaniu finansowym jest konsolidacja proporcjonalna, polegająca na tym, że współ-

¹⁶ Ustawa o rachunkowości uzależnia zastosowanie metody praw własności lub metody konsolidacji proporcjonalnej od tego czy jednostka współzależna jest spółką prawa handlowego lub nie jest.

nik wykazuje w oddzielnej pozycji współkontrolowane aktywa, zobowiązania, przychody i koszty, nie sumując ich z odpowiednimi pozycjami sprawozdania finansowego dotyczącymi działalności nie związanej ze wspólnym przedsięwzięciem. Forma ta jest najbardziej odpowiednia biorąc pod uwagę użyteczność informacji dla użytkowników zewnętrznych, którzy uzyskują szczegółowe dane, mogące służyć im do zestawień analitycznych. Założenie nowego współkontrolowanego podmiotu gospodarczego dla realizacji wspólnego przedsięwzięcia ułatwia sposób rozliczeń finansowych pomiędzy partnerami. Dla potrzeb sprawozdawczości poszukiwane są rozwiązania umożliwiające jak najbardziej przejrzyste ukazanie udziałów wspólników we wspólnym przedsięwzięciu. Z drugiej strony takie uwarunkowania jak: konieczność zgromadzenia odpowiedniego kapitału (np. przy zakładaniu sp. z o.o.), zatrudnienia kadry zarządzającej, kierowniczej i pracowników są argumentami. Przede wszystkim nieposiadanie przez nową firmę żadnych referencji, doświadczenia, umiejętności, pozycji na rynku, a więc atutów, które to przede wszystkim brane są pod uwagę przy rozpatrywaniu ofert przetargowych przez zamawiającego, powoduje niechęć do takiej formy prowadzenia wspólnych przedsięwzięć. Firma taka powołana zostaje do realizacji jednorazowego zadania gospodarczego, po którego zakończeniu zostaje rozwiązana, co łączy się z dodatkowymi wymogami formalnymi. Jest to podmiot bez przyszłości, a więc z punktu widzenia sprawozdawczości finansowej nie jest możliwe zachowanie zasady kontynuacji działalności i zasady ciągłości.

Literatura

- Encyklopedia rachunkowości*, red. Gmytrasiewicz M., LexisNexis, Warszawa 2005.
- Ustawa o rachunkowości a Międzynarodowe Standardy Rachunkowości: analiza porównawcza*, red. J. Gierusz, ODDK, Gdańsk 2002.
- Gmytrasiewicz M., Karmańska A.: *Rachunkowość finansowa*, Difin, Warszawa 2006.
- Helin A.: *Ustawa o rachunkowości. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2005.
- Międzynarodowe Standardy Rachunkowości a ustawa o rachunkowości – podobieństwa i różnice*, red. A. Jaruga, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 2004.
- Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF)*, IASCF 2007.
- Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej w interpretacjach i przykładach, Tom 2, Sprawozdania skonsolidowane i jednostkowe. Połączenia*, LexisNexis, Ernst&Young 2006.
- Remlein M.: *Skonsolidowane sprawozdania finansowe grup kapitałowych*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2004.
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, DzU nr 121, poz. 591, z późn. zm.
- Zabawa D.: *Model wyceny kapitału własnego grupy personalnie powiązanych przedsiębiorstw*, praca doktorska, Wrocław 2006.

dr inż. Marzena Tatarska
Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie

Streszczenie

W artykule zdefiniowano współkontrolowany podmiot w świetle Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej i ustawy o rachunkowości. Pokazano na czym polega działalność tego rodzaju jednostek i jak może być interpretowana. Współkontrolowany podmiot może być inwestycją długoterminową ale może również realizować wspólne zadanie gospodarcze np. projekt budowlany. Gdy współkontrolowany podmiot ma cechy wspólnego przedsięwzięcia, najwłaściwszą metodą wykazania zaangażowania czynników produkcji w tę działalność jest metoda konsolidacji proporcjonalnej.

THE VALUATION METHODS OF JOINTLY CONTROLLED ENTITIES

Summary

The article defines a jointly controlled entity in accordance with International Financial Reporting Standards and the Accounting Act. This paper shows the characteristics of jointly controlled entities. A jointly controlled entity may be a long-term investment but may also pursue a common economic task such as a construction design. When a jointly controlled entity has the characteristics of a joint venture, the most appropriate method to demonstrate the involvement of production factors in this activity is the proportionate consolidation method.

